Poštnina plačana v gotovini.

Ljubljana, 27. julija 1939. — Leto XII. — Št. 31.

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Naša misel ob kongresu Kristusa Kralja

Že dolgo človeški rod ni živel v tako razburkanih in težkih časih, kakor prav danes. Vsa Evropa je ena sama boleča rana človeške družbe. Nihče ne ve, kako bomo to krizo preboleli in kake bodo njene posledice. Na eni strani se bojimo svetovnega požara, ki lahko ugonobi do mala ves živeči človeški rod in se bo le redko kdo rešil pred strašnim mednarodnim obračunavanjem z ognjem in mečem. Na drugi strani se bojimo rovarjenja tako imenovanih podtalnih elementov, ki so, kot plod težkih socialnih razmer, stalen Damoklejev meč nad človeško družbo. Ena kot druga nevarnost sta neizprosen opomin nam vsem skupaj, da temeljito popravimo vso povojno življenjsko dobo, ki nas je pripeljala do roba propada. Kajti nič bolj jasno ni kot to, da če bo človeška družba korakala po danes začrtani poti, ni zanjo nobene rešitve. Merodajni evropski politiki se bodo morda še nekaj časa s spretnimi diplomatskimi gestami izogibali sprožitvi usodnega kamna, toda razvoj sam pelje dosledno človeško družbo v končni obračun. Vprašanje je le še, koliko časa bodo evropski diplomati močnejši kot pa razvojna sila, da ladjo še obdržijo pred grozečimi valovi in smrtonosnimi vrtinci.

Težka bolezen, in vprašanje je le, če je ta bolezen še ozdravljiva brez operacije. Zdravljenje bolezni operacijskim potom pa je težko že pri vsakem posameznem človeškem organizmu, kaj šele pri celotni človeški družbi. Koliko krvi mora izteči, da organizem človeške družbe zopet prične normalno življenje, da človeška družba ob krvavitvi spozna zopet prave zakone, po katerih mora živeti, da je sposobna življenja.

Vzrok tej strašni nesreči, v katero je človeški rod zašel, ni prav za prav v ničemer drugem, kot oddaljitev družbe od pravih večnostnih zakonov, po katerih mora živeti, če hoče biti srečna. Vsak korak od te večnostne zakonodaje je korak v njemu lastno nesrečo, v težko pregreho, ki ji je treba enkrat dati zadoščenja in jo popraviti.

Čemu je bila vsa 20-letna doba po strašni svetovni moriji od leta 1914. do 1918.? Namesto, da bi se človeški rod po svetovni vojni streznil, je zašel v novo zmedo, v novo anarhijo, iz enega socialnega greha v drugega, in danes se nam zdi, da smo v še veliko večjem družabnem kaosu kot smo bili pred letom 1914. Zastonj so bile žrtve svetovne vojne...

Poleg drugih sta dva faktorja, ki prožita danes usodno vprašanje človeške družbe. Na eni strani silni mednarodni kapital, ki s svojo oblastno močjo tira države v medsebojno krvavo obračunavanje, na drugi strani povprečnemu človeku nerazumljiva človeška beda in boj za življenjski obstanek. Od tu izvira današnja glavna bolezen človeške družbe. Kolikor majhen odstotek človeške družbe poseduje preveč zemeljskih dobrin, toliko trpi druga ogromna večina ljudi. Ta nezdrava razdelitev zemeljskega bogastva tira posedujoče v nove pridobitve, pa čeprav preko meja sosednih narodov in preko volje svojih sosedov ter ogroža mirno življenje narodov.

Vprašajmo se danes ob dnevih kongresa, kaj je človek v današnjem gospodarskem sistemu? Ali ni samo orodje, samo stroj peklenskih načrtov malikovalcev zlatega teleta. Ali ni morda današnji delovni človek samo sredstvo nekaternikom za pridobivanje čimvečjega bogastva, in ali morda tudi ti nekaterniki niso sami sužnji svojih notranjih nagonov, častihlepja, lakomnosti in požrešnosti. Da, ves človeški rod trpi dandanes zaradi malikovanja zlatega teleta in le redki so, ki danes še znajo ločiti zlato od Boga, stroj od človeka.

Bog — zlato tele, človek — stroj. to je problem današnjega časa, tu je vzrok vsej strašni zmedenosti, današnje dobe, in kazalec k rešitvi človeka. Boj za Boga v človeški družbi, je boj proti malikovanju zlatega teleta, boj za Boga je boj za človeka, za njegovo življenjsko pravico in dostojanstvo. Ta boj pa zahteva od tistih, ki ga vodijo, odločno pripadnost tistemu, za kogar so se odločili. Danes v tem boju srednje poti ni, kajti vsaka zlata sreda služi tistemu, ki je bližji človeškim napakam kot pa vzorom. Z odločnim bojem za pravico v človeški družbi bomo katoličani dvignili duhovno in gospodarsko vse od kapitalizma v gospodarskem življenju izkoriščane množice delovnega človeka. S svojim delom in dejanjem jim bomo pokazali, da je Bog resničen vir sreče in blagostanja človeškega rodu, gospodarsko pa jim bomo pomagali, da bodo lahko vršili svoje dolžnosti, in jim tudi dokazali, da človeško življenje z vsemi danes težkimi vprašanji ni nobeno prokletstvo, ampak blagoslov božji. Z delom za pravico v človeški družbi pa bomo pomagali tudi do pravilne razdelitve zemeljskih dobrin in istočasno odbili nevarno ost kapitalizmu za neprestane mednarodne zmede in pokolje.

Le na ta način bo Kristus postal res Kralj sveta nad oblastjo zlatega teleta in vseh njegovih slabosti in pregreh v človeški družbi. Čim bolj bodo prehajale besede katoličana k Bogu in Kristusu Kralju v dejanje, tem bolj se bomo bližali res pravemu kraljestvu pravice in miru, kraljestvu Kristusa Kralja.

Zato za nas člane Jugoslovanske strokovne zveze ne bo kongres nobeno zmagoslavje Kristusa Kralja v človeški družbi, ampak manifestacija za njegove ideje, Njega samega, da On to tudi enkrat postane. Ves napor naših vrst, vse žrtve in dela naših članov po zakajenih tovarniških prostorih, podzemskih rudarskih rovih, in na žgočem soncu, je bil usmerjen za pravico delovnega ljudstva, za vsakdanji kruh delavcev in njihovih družin, za njihovo božjo in človeško dostojanstvo, za ugled in spoštovanje težkemu delu. In kaj je še bližje vzorom Kristusovega kraljestva kot tako delo? Nič, ker nobeno delo bližje biti ne more. In kaj doživlja naše gibanje za to delo? V odgovor na to težka obsodba naše današnje družbe. Zato pa za nas velja ob kongresu Kristusa Kralja naša izpoved, da bomo po tej poti hodili naprej zato, ker smo v svojem srcu trdno prepričani, da je prava, da je v duhu potreb današnjega časa in tudi v duhu Kristusa Kralja. Želimo ob kongresu le to, da pokaže jasno pot katoličanom v sedanjem težkem socialnem vzdušju in približa saj za korak vse katoliško življenje vzorom Kristusa Kralja.

S. Ž.

Nepremagljiva JSZ

Delni rezultati volitev obratnih zaupnikov

S 15. julijem so se začele že tretjič preložene volitve delavskih obratnih zaupnikov. Največ volitev je bilo razpisanih za 21., 22. in 23. julij, dočim se bodo volitve vršile po skrajšanih postopkih in za male obrate pod deset delavcev do 15. avgusta.

Dosedanji rezultati, kolikor smo jih v ponedeljek in torek prejeli, kažejo da je JSZ obdržala svoje pozicije v vseh večjih obratih in v nekaterih je celo nekoliko napredovala. Volitve potekajo popolnoma normalno in v redu, ker so namreč člani volivnih komisij stvarno in objektivno postopali, kljub temu, da so po nekaterih krajih zastopniki Delavske zbornice zelo izzivajoče nastopali in so s tem hoteli vprizoriti kake nerednosti, kar bi dalo povod oblasti, da bi lahko volitve razveljavila.

Naše članstvo je pri teh volitvah pokazalo svojo popolno zrelost in tako mirno in odločno manifestiralo za Jugoslovansko strokovno zvezo.

Tako smo dobili v Združenih opekarnah na Brdu pri Ljubljani 3 zaupnike, v gornjeradgonski opekarni 4, v Stori (St. Vid) 6, v Gameljnah 4, v Jaršah 8, v Universale v Domžalah 4, pri Remcu na Duplici 5 in 3 nameščenske, Kocjančič na Viru pri Domžalah 4, v Združenih papirnicah v Vevčah 3, v Titanu v Kamniku 2, v tovarni Zmaj (Ljubljana) 3. Naglas (Ljubljana) 1, Združene opekarne (Vič) 5, Ornig et Mitrović (Otiški vrh) 6, Stare Franc (Preserje) 5, Šešir (Škofja Loka) 5, Heinrichar, lesno podjetje (Šk. Loka) 4, v škofjeloški predilnici Inteks 6, apnenice TPD (Zagorje) 2, Ravnik (Planina) 3, Meščanska korporacija (Kamnik) 5, Črna-Kaolin 4, Bonač (Količevo) 6, KID (Jesenice) 3, rečno nadzorstvo v Dolu pri Ljubljani 3, Opeka z. z o. z. 3, Dedek kamnolom (Kamniška Bistrica) 4, Peko (Tržič) 3, gradnja ceste Kranj-Jeperca 3, opekarna (Ljutomer) 3. Poleg tega je skupina iz Škofje Loke poslala imena 12 izvoljenih zaupnikov iz obratov pod deset delavcev. Iz Celja, Maribora, Kranja in nekaterih drugih krajev rezultatov še nismo prejeli. Te bomo objavili naknadno.

Že ti dosedanji rezultati kažejo, da je JSZ pri sedanjih že tretjih letošnjih volitvah dobro odrezala in dokazala, da je zmožna svojega lastnega življenja kljub temu, da so znani nasprotniki porabili vse sile in sredstva, da razbijejo našo JSZ. Prestali smo v letošnjem letu že veliko viharjev, ki nam pa niso prav nič škodovali. Člani JSZ so odločno na braniku za svobodne delavske organizacije, kar dokazujejo že dosedaj navedeni rezultati.

Vsem skupinam JSZ na področju ekspoziture JSZ v Mariboru, članstvu strokovne skupine delavcev in strokovne skupine tekstilnega delavstva JSZ v Mariboru sporočamo, da se je ekspozitura iz svojih dosedanjih uradnih prostorov v I. nadstropju morala preseliti v III. nadstropje, prva soba desno pri vhodu. Novi naslov ekspoziture je: »Jugoslovanska strokovna zveza, ekspozitura Maribor, Sodna ulica 9-III.« Obenem sporočamo v pojasnilo vsem prizadetim, da se je v dosedanje uradne prostore ekspoziture JSZ vselil slovenski »Jugoras« (ZZD).

Ekspozitura JSZ v Mariboru.

Hrastnik

Vse tovariše obveščamo, da bo **dne 30. julija ob 8** (po rani sv. maši) **redna širša seja skupine v cerkveni prosvetni sobi** in ne v lokalu **»Prosvetnega društva Hrastnik«**, kot je za seje določeno, ker je ta lokal prosvetnemu društvu odpovedan. — Pridite vsi, posebno oni, ki godrnjate, da nič ne pomenimo in da nimamo druge koristi, kot da smo kot člani zavedne krščanske organizacije izpostavljeni raznim šikanam, zapostavljanju v službi in krivičnim kaznim od strani organizacij in krščanstvu sovražnih predpostavljenih. — Delajmo, pa bomo več pomenili. — **Le mevžam in zaspancem lahko vlada krivica!** — Nasvidenje!

V nedeljo 23. julija t. l. so bile blagoslovljene kopališke naprave, ki jih je s podporo raznih dobrotnikov zgradila tukajšnja krajevna Protituberkulozna liga, pod agilnim vodstvom gospoda Emanuela Želinka. V teku njenega delovanja so bile organizirane razne dobrodelne akcije v prid najrevnejšim šolskim otrokom, zato ji želimo še mnogo uspehov.

Samskemu stanu je dal slovo naš tovariš in delovni tajnik strokovne skupine rudarjev Logar Lojze, ki se je poročil s sestro podpredsednika skupine gdč. Ano Ramšakovo. Želimo jima obilo božjega blagoslova in zadovoljnosti v novem stanu!

Celje

V petek 28. julija je seja v Delavski zbornici. Udeležite se je vsi odborniki in zaupniki! Točno ob pol 8.

V zadnji številki smo sporočili, da pripravljamo izlet. Kdor se še ni prijavil, naj to stori čimprej.

Uspel shod! Tako smo mislili, da bomo lahko brali v zelenem časopisu o shodu, ki je bil sklican za neko nedeljo dopoldne. Da, najmanj uspel shod! Pa ni bilo nič kaj brati...

Preserje

V nedeljo 23. julija 1939 se je v prostorih gostilne Križkar vršil dobro obiskan članski sestanek naše strokovne skupine. Kot zastopnik centrale, se je sestanka udeležil tov. Rozman, ki je v daljšem govoru pojasnil položaj delavstva, strokovnih organizacij, kakor tudi JSZ v zadnjem času. Poleg tega smo se porazgovorili tudi o naših obratnih vprašanjih in razmerah in so delavci predlagali, naj bi se šlo v mezdno gibanje ter zahtevalo delno zvišanje plač. Po vseh podjetjih so delavci že izvedli mezdna gibanja in dosegli povišanje, zato smatramo, da bo tudi naše podjetje upravičene želje upoštevalo in nam ugodilo. Sklenjeno je bilo, da se predloži podjetju spomenica, v kateri se bo obrazložilo naš položaj in stavilo primerne zahteve po zvišanju plač. Članstvo je dalje izrazilo željo, da naj bi se članski sestanki vršili pogosteje ter bi tako med seboj gojili več tovarištva, kar je posebno v današnjih časih silno potrebno.

Dol pri Ljubljani

V nedeljo 23. julija se je vršil sestanek članstva skupine gradbenega delavstva, na katerem je poročal zastopnik JSZ iz Ljubljane o pomenu organizacije in nalogah obratnih zaupnikov. Sestanek je bil dobro obiskan. Po sestanku smo izvedli tudi volitve obratnih zaupnikov, katere smo izvolili 3. Po volitvah se je vršilo takoj konstituiranje zaupniškega zbora, kateremu je prisostvoval tudi zastopnik rečnega nadzorstva. Članstvo si želi več sestankov, kar se mu bo vedno rado ugodilo, pridejo pa naj tudi tisti redki, ki jih ta dan ni bilo.

Kranj

Obrtniška tombola v Kranju se bo vršila **6. avgusta na Glavnem trgu ob 3 popoldne.** To bo največja tombola v državi. Glavnih dobitkov, tombol bo 40, kateri so vsi prvovrstni izdelki naših obrtnikov. Preko 550 pa je še lepih praktičnih dobitkov visokovrednosti. Čitajte lepake in časopisna poročila. Oglejte si razstavo izdelkov v gimnazijski telovadnici v Kranju. — Vstop prost! — **Društvo slovenskih obrtnikov v Kranju.**

Gorje vam, pismouki in farizeji, hinavci, ki dajete desetino od mete in kopra in kumina, pa ste opustili to, kar je v postavi važnejše: pravico, usmiljenje in zvestobo. To je bilo treba storiti in onega ne opustiti. Slepi vodniki, ki precejate komarja, a velbloda požirate. (Mt 23, 23—25.)

Ne zahtevamo podpor — kruha nam dajte!

Konferenca zaradi kočevskih rudarjev v Delavski zbornici dne 20. julija 1939

Na zadnji konferenci, katera se je vršila v Delavski zbornici dne 7. julija tega leta, je bilo med drugim tudi sklenjeno, da se bo v najkrajšem času sklicala druga konferenca, na katero se bo poleg predstavnikov organizacije in II. skupine vabilo tudi vse činitelje, ki pri tem prihajajo v poštev. Konferenca je tudi sklenila, da naj bo ta posvet v Kočevju.

Delavska zbornica je nato sklicala to konferenco, a ne v Kočevju, marveč v Ljubljani, in sicer se je vršila v četrtek 20. t. m. v veliki dvorani Delavske zbornice. Konference so se udeležili zastopniki oblasti, TPD, državnih železnic, 4 narodni poslanci, banski svetniki, zastopnik II. skupine, za JSZ tajnik Rozman, kakor tudi zastopniki ostalih strokovnih organizacij. O razmerah in težkem položaju kočevskih rudarjev je najprej poročal zastopnik JSZ tajnik Rozman Jože. Poudarjal je, da so si po krizi, ki je svoječasno prizadela vse naše rudnike, vsi bolj ali manj opomogli in delajo normalno, le kočevski rudnik je ostal brez kakega izboljšanja težko prizadet do danes. Poleg tega danes tudi tekstilne tovarne ne nudijo polne zaposlitve, tako da so družine rudarjev odvisne skoraj izključno od dela v rudniku. Žalostno je to, da mož in žena skupaj ne zaslužita toliko, kar bi moral zaslužiti družinski oče sam, da bi primerno prehranjeval družino.

Ureditev tega vprašanja pa zahtevajo od nas tudi narodni interesi. Kočevje je silno izpostavljeno škodljivi tuji propagandi. Zato je treba odvreči vse obzire in videti v tem vprašanju samo našega človeka, našega trpečega delavca, kateremu je treba nujno pomagati. Ako se je v vseh drugih rudnikih mogel položaj izboljšati, tedaj bi se tudi za teh 100 rudarjev mogla najti rešitev.

Nato je poslanec za kočevski okraj g. Rigler poročal o dosedanjih posredovanjih in odposlanstvih, ki pa so našla zelo malo ali nič razumevanja v Belgradu. Vse to vprašanje zaposlitve kočevskih rudarjev bi bilo rešeno, ako se poviša odjem premoga od strani državnih železnic za 500 ton na mesec. Ljubljanska direkcija je dala izjavo, da ta premog lahko porabi. To zvišanje odjema bi pomenilo, da bi rudarji mogli delati 20 šihtov na mesec in bi jim bilo s tem zagotovljeno vsaj skromno življenje. Načelnik Štefanovič je obljubil, da se bo to zvišanje odjema izvršilo.

Pa ne samo to, namesto da bi se naročilo zvišalo, se je še znižalo.

Nato je govoril zastopnik II. skupine Pliberšek, ki je prav tako poudarjal težave kočevskih rudarjev in predlagal, naj bi se pomagalo tem delavcem tako iz bednostnega fonda in Delavske zbornice.

Generalni ravnatelj TPD g. Skubic je dal nekatera izredno važna pojasnila k temu vprašanju, kakor tudi to, da je kočevski premog za železnico uporabljiv in da je zaradi svoje nizke cene znatno cenejši kakor premog, katerega železnice uvažajo iz drugih banovin. Izjavil je, da bo TPD dala kot prvo izredno pomoč kočevskim rudarjem znesek 10.000 din v obliki živil, katera naj se razdele med rudarje.

Nato je govoril zastopnik državnih železnic g. dr. Jevšek, ki je tudi poudaril, da je kočevski premog za naše železnice uporabljiv, vendar o nabavah premoga odloča Belgrad. Da pa je ljubljanska direkcija že večkrat vzela premog preko določenega kontingenta samo zato, da bi s tem imeli pri nas rudarji delo in zaslužek.

Potem je zastopnik JSZ Rozman predložil predloge o soglasnih zahtevah kočevskih rudarjev.

Zastopniki rudarskih strokovnih organizacij in predstavniki II. skupine rudarske zadruge ugotavljajo, da je položaj rudarjev, zaposlenih na rudniku TPD v Kočevju zaradi stalnega izpadanja šihtov nevzdržen; večina rudarjev je prezadolžena, v rudarskih družinah vlada beda in je odpomoč nujno potrebna.

Vse dosedanje intervencije in akcije za izboljšanje položaja, ki so jih izvršile strokovne organizacije in II. skupina pri odločujočih v Belgradu, so bile kljub dejstvu, da so lokalne oblasti v Sloveniji (kr. banska uprava, direkcija drž. železnic v Ljubljani in rudarsko glavarstvo v Ljubljani) priporočale ugodno rešitev, brezuspešne.

Ugotavljamo, da se uvaža za železniške potrebe v Slovenijo manjvreden premog z juga, ki pa je dražji od kočevskega zlasti zaradi visokih prevoznih stroškov, dasi izjavlja prizadeto strojno osebje, da kočevski premog bolj odgovarja.

Takojšnje definitivne rešitve vprašanja stalne zaposlitve rudarjev v Kočevju pa ne diktira le beda, ki vlada v rudarskih družinah, marveč tudi narodni momenti, ker izrabljajo nasprotniki slovenstva v kočev. okraju ravno bedo rudarjev za svojo podtalno in razdiralno agitacijo.

Strokovne organizacije in II. skupine izjavljajo, da je enodušna zahteva prav vseh rudarjev v Kočevju:

1. da ostanejo zaposleni vsi rudarji in se ne izvede niti najmanjša redukcija sedanjega staleža;

2. da se zagotovi vsaj 20 dni dela v mesecu;

3. da se v času, dokler ne bo zagotovljena taka zaposlitev, materialno podpre stradajoče rudarske družine.

Za izvedbo teh upravičenih zahtev rudarjev v Kočevju naj sklene rudarska konferenca naslednje sklepe:

1. Na direkcijo državnih železnic v Ljubljani se apelira, da takoj obnovi svoječasno že stavljeni predlog, da se s takojšnjo veljavnostjo kontingent dobave premoga iz rudnika v Kočevju za železnice v dravski banovini zviša od 1.000 na 1.500 ton, za bodoče proračunsko leto pa naj se zagotovi mesečni kontingent 2.000 ton.

2. Na kr. bansko upravo dravske banovine se apelira, da blagovoli predlog ljubljanske železniške direkcije pri ministrstvu za promet podpreti s prošnjo za nujno ugoditev.

3. Pri ministrstvu za promet naj se izvrši s sodelovanjem gg. poslancev ponovna intervencija in naj se naprosi slovenska ministra g. dr. Kreka in g. Snoja, da zastavita svoj vpliv za takojšnjo odobritev za povečanje kontingenta.

4. Na TPD se apelira, da naj ne izvaja nikakih redukcij rudarjev v Kočevju, marveč skuša dvigniti zaposlitev z zasilnimi in vzdrževalnimi deli.

5. Organizira naj se javna pomožna akcija, katere vodstvo naj prevzame poseben odbor, ki naj ga sestavljajo: zastopnik kr. banske uprave, zastopnik mestne občine kočevske, zastopnik TPD, zastopnik Delavske zbornice, narodni poslanec za kočevski okraj g. Rigler, dva rudarja, katera delegira lokalni odbor II. skupine v Kočevju.

Zastopnik kr. banske uprave g. Kosi je predlagal, da se takoj po konferenci sestane odbor pomožne akcije, ki je bila sestavljen že na konferenci, ki naj bi ukrepal o nadaljnjih korakih v predmetni zadevi.

S tem seveda to vprašanje še ni rešeno. Rudarji so sami poudarili, da nočejo podpor, pač pa delo. Zato je sedaj naloga na poslancih in odločujočih činiteljih, da store vse, kar je mogoče, da bodo kočevski rudarji dobili zopet primerno zaposlitev.

Obratne nezgode

Naše časopisje, tudi delavsko, vse premalo posveča pažnjo raznim vprašanjem, ki se tičejo zdravja našega delavstva. Pa tudi delavstvo samo se vse premalo zanima za slična vprašanja.

Časopis »Delavsko zavarovanje« poroča v 6. številki od junija tega leta, da je bilo v letu 1938. pri ljubljanskem OUZD prijavljenih 2.793 obratnih nezgod. V letu 1937. je bilo prijavljenih 2.813 obratnih nezgod in je to število v letu 1938. narastlo za 160 primerov.

Po industrijskih skupinah so obratne nezgode razdeljene takole: poljedelstvo 67, javni promet 19, zasebna prometna podjetja 63, rudarstvo 1, industrija kamenja in zemlje 192, kovinska 282, gradbe prevoznih sredstev 12, kemična 79, centrale za proizvodnjo sil 25, tekstilna 229, papirna 39, kože in gume 47, predelovanje kože 38, gozdno-žagarska 803, predelovanje lesa, rezbarstvo 146, hrana in pijača 89, industrija tobaka 11, gostilne, kavarne, krčme 26, oblačilna 33, gradnje železnic, cest, vodovodov 248, gradnje nad zemljo 337, grafična 10, higiena 4, občinski uradi 37, trgovina 68, denarni zavodi 2, gledališča in razno 5, hišna služinčad 18.

Največji delež pri obratnih nezgodah nosi gozdno žagarska industrija. Skoraj eno tretjino — v letu 1938 je bilo 803 obratnih nezgod, se je tedaj od vseh nezgod skupaj pripetilo teh v gozdno žagarski industriji. To je zelo visoka številka, ako vemo, da je od okoli 100.000 zavarovanih članov pri OUZD v Ljubljani samo 8000 zaposlenih v gozdno žagarski industriji, to je 8 odstotkov vseh zavarovanih članov, obratnih nezgod pa je v tej panogi industrije nasproti celotnemu številu nezgod za 28 odstotkov.

Z ozirom na to okolnost ne moremo razumeti, da se je znižal nevarnostni razred v tej panogi. Je bilo pač ugodeno stalni zahtevi podjetnikov, da se naj znižajo prispevki za nezgodno zavarovanje.

Ta okolnost pa na drugi strani tudi opozarja, da je zaslužek delavstva v žagarski industriji veliko premajhen. Treba bo končati s prakso, da bi bil glavni činitelj pri dobičkanosnosti lesnih podjetij nizki zaslužek delavstva. Bo tudi tukaj tako kakor drugod, da bo delavstvo deležno le tistega zboljšanja, ki si ga bo samo priborilo in ustvarilo.

Poravnalne razprave se ne smejo zavlačevati

»Delavska pravica« je že večkrat pisala in kritizirala postopanje upravnih oblasti, ker so zavlačevale sklicanje poravnalnih razprav na podlagi uredbe čl. 15. o minimalnih mezdah, razsodništvu in arbitraži. Znan je primer, da smo čakali skoraj pol leta, da je okrajno načelstvo razpisalo poravnalno razpravo. Zato je že stara uprava Delavske zbornice obravnavala to vprašanje in je bila predložena banski upravi posebna predstavka, v kateri je s konkretnimi primeri obrazložila zahtevo, naj se te razprave, kakor že uredba sama določa, sklicujejo čimprej. Sedaj je Delavska zbornica prejela od banske uprave v tem pogledu odredbo, katero zaradi važnosti priobčujemo:

»Občeupravno oblastvo, v čigar območju je nastal spor med delojemalci in delodajalci (pa naj si je to fizična oseba ali juridična oseba ali cela skupina fizičnih oseb ali več delodajalcev obenem) mora v vsakem primeru in nujno uvesti poravnalni postopek zaradi mirne poravnave spora. Storiti mora to tudi v primeru, če bi bilo mnenje, da bi hotela izvesti poravnalno razpravo po čl. 15. II. citirane uredbe morda kraljevska banska uprava — inspekcija dela. V tem poslednjem primeru pa mora prizadeto občepravno oblastvo poleg tega, da takoj nujno samo ukrene potrebno (zlasti razpiše poravnalno obravnavo), še najnujnejše poročati kr. banski upravi inspekcije dela zaradi vednosti in eventualnih nadaljnjih navodil ali poslovanja v lastnem delokrogu.

Kar se tiče krajevne pristojnosti oblastva za poslovanje po čl. 15. citirane uredbe, je krajevno pristojno tisto občepravno oblastvo, v čigar območju leži obratovališče (delavnica, tovarna, poslovalnica), ne pa morda eventualno izven krajev obratovališča ležeči sedež podjetja.

V kolikor bi pa nastala v kakem konkretnem primeru morda še kakšna nejasnost, zaradi katere bi grozilo, da se uvedba poravnalnega postopanja zavleče, mora prizadeto politično oblastvo ukreniti vse potrebno, da se ta nejasnost razčisti takoj in tako, da se poravnalno postopanje radi teh ukrepov ne bo zavleklo.«

Zahteva po svobodi se je že tako zaostrila, da se človek vedno bolj oddaljuje od predpogojev in pravega pojma svobode. — (Jacques Maritain.)

Škofja Loka

V petek 21. t. m. so se v »Šeširju« vršile volitve ter je bil izid sledeč: **JSZ je dobila 164 glasov in s tem 5 zaupnikov,** nasprotna ZZD pa 52 glasov in 1 zaupnika. Volitev se ni zaradi bolezni udeležilo 6 tovarišev. Ena glasovnica je bila neveljavna. Če premislimo, da se je število delavstva od razrešenih volitev povečalo za 18 in da je podjetje gledalo pri sprejemanju predvsem na to, da so bili v prvi vrsti sprejeti na delo taki ljudje, ki so bili »priporočeni«,

potem pridemo do zaključka, da opora, katero so imeli tako od strani meščanstva, kakor tudi od enega dela tovarniškega uradništva, jim ni nič pomagala. Delavstvo je povedalo, da hoče zaupnike, ki jih je samo izbralo, ker ve, da jih ni izvolilo zato, da bi z zakonsko močjo ščitili sebe, ampak da vršijo dolžnost, katera jih veže na delavstvo. Zakoni, kolektivna pogodba in k njej pripadajoči dogovor, so teren, katerega ne bodo smeli novoizvoljeni zaupniki niti za hip izpustiti izpred oči. Podjetje bo pa moralo, kot doslej, naše zaupnike upoštevati pri izvrševanju njihove dolžnosti.

Še k samemu rezultatu to, da se je kader delavstva zvišal tekom enega leta okrog 70 delavcev in delavk.

Kdor misli kaj z njo računati, je zelo v zmoti. Ker naša 164 članska družina (in še tisti, ki so bili bolni) se zaveda, da dela vsa pri produktivnih delih **ter je od nje odvisen uspeh in produkcija podjetja.** Zavedamo se pa tudi, koliko moči in znoja smo žrtvovali za procvit podjetja. Zato naj vsak, kdor bo še vodil boj proti nam, na to in na naš rezultat računa.

Trbovlje

Članstvu skupine v vednost. Centrala JSZ nas je pozvala, da se v čim večjem številu udeležimo kongresa Kristusa Kralja v nedeljo 30. t. m. Obveščeni smo bili, da je kongresni odbor določil zbirališče članom JSZ v Slomškovi ulici od Resljeve ceste proti Mestni elektrarni. Odbor poziva vse člane, da se kongresa udeleže. Dovoljena je četrtinska voznina po železnici, t. j., vlak bo stal kakih 13 din in legitimacija z znakom 5 din. Vsi oni, ki ne gredo v rudarskih krojih in gredo v civilnih oblekah, naj se zglase v soboto ob 5. uri v tajništvu, da dobe potrebna navodila. — V ponedeljek 31. t. m. pa se vrši ob 5. članski sestanek v tajništvu. Poročalo se bo o sklepih skupine zaradi intervencije na oblasti za izboljšanje rudarske zakonodaje. Pridite vsi!

Volitve obratnih zaupnikov v cementarni. V tem podjetju so se vršile volitve zaupnikov prav na čuden način. Že razglas sam ni vseboval tega, kar predpisuje pravilnik za volitve obratnih zaupnikov. V podjetju je nad 200 delavcev in je volilni odbor določil za vlaganje in popravo list samo dva dni. Skupina rudarjev iz JSZ je vložila poleg ZRJ drugo listo in jo je vol. odbor zavrnil, češ da ni imela zaupnice in zaupnika delavnice. Odgovor je pa skupina od volilnega odbora prejela en dan po volitvah, tako da se na tak način lista ni mogla popraviti. Skupina, kakor volilci se bodo proti takemu postopanju in kršitvi pritožili na Inspekcijo dela z zahtevo, da se razpišejo ponovne volitve. Opozarjamo tudi Inspekcijo dela, da napravi red in upostavi zakonitosti, kakor to določajo tozadevni predpisi.

Begunje pri Cerknici

V nedeljo 23. julija se je vršil sestanek delavstva t. t. Meden. Centralo je zastopal tov. Toman. Obrazložil je potrebo organizacije in obratnih zaupnikov. Sestavili smo tudi odbor za izvedbo volitev obratnih zaupnikov. Tovariši, v svobodni delavski organizaciji je vaša rešitev!

Huda jama

V nedeljo 16. julija je v baziliki Matere božje v Mariboru daroval prvo sveto daritev g. Mihael Grešak, sin tukajšnjega rudarja in dolgoletnega člana Strokovne skupine JSZ Huda jama. Ker ga oče rudar skozi dolgo vrsto let študija ni mogel sam vzdrževati, je bil pač odvisen od dobrotnikov, ki so tudi želeli, naj prvo sveto daritev izvrši v Mariboru. Mi se veselimo, da je sin rudarja dosegel ta vzvišeni poklic ter mu iskreno čestitamo. Želimo, da bi, kadar koli mu bo dana prilika, rad podpiral pravična stremljenja rudarjev in drugih delavcev.

Kokarje

V nedeljo, dne 23. julija t. l. je imelo gornjesavinjsko delavstvo svoj delavski tabor, ki je bil zelo dobro obiskan. — Ob 9. uri je bila sv. maša, katero je daroval č. g. župnik iz Nazarjev. Po sv. maši pa se je vršilo zborovanje v gostilni Bevk, katerega se je udeležilo nad 200 delavcev in delavk. Zborovanje je vodil predsednik skupine JSZ iz Nazarjev. Po otvoritvi je podal tov. predsednik pozdravno besedo zastopniku centrale JSZ tov. Štibeljnu, kateri je poudaril pomen delavskega tabora, a osobito na prvi delavski tabor pred 45. leti na Šmarni gori, ki je dal pobudo za ustanovitev krščansko socialistične delavske zveze, sedanje JSZ. Za zastopnikom centrale je govoril tov. Mirnik iz Celja. Imel je duhovit govor o pomenu delavske izobrazbe, kar je delavstvo z odobravanjem vzelo na znanje, s poudarkom, da moramo vse delo usmeriti k delavski izobrazbi. Za tem je govoril tov. Hočevar iz Celja o pomenu strokovne organizacije in nje delovanja. Pred zaključkom je tov. predsednik podal še svoje poročilo in pozival člane k skupnosti in vabil že sedaj vse gornjesavinjsko delavstvo k razvitju prapora skupine Nazarje, ki ga razvije prihodnje leto v Nazarjih. — Bil je važen dan za tukajšnje delavstvo, ki nam bo ostal v trajnem spominu.

Krivične določbe pravilnika bratovske skladnice

Trbovlje, 23. julija 1939.

Pravilnik bratovske skladnice od 1. januarja je sicer izboljšal rudarskim upokojencem nekatera določila iz pravilnika leta 1933.

Mnogo več kot izboljšal pa je poslabšal, kar bi se moralo odpraviti oz. popraviti. Posebno so pereči §§ 50, 82, 106 in 122. Kaj navajajo oziroma odločajo navedeni členi?

Po § 50. si član lahko čuva s plačilom letne priznalnarine 20 din le eno tretjino svojih uplačanih in pridobljenih let pri bratovski skladnici. Recimo vzeta ta tretjina od 10 let, t. j. po veljavnosti pravilnika od leta 1938., znaša ta tretjina 3 leta in 3 mesece. Tak član bo zgubil vse pravice do pokojnine že 1. maja 1941. V desetih letih je vplačal vse predpisane prispevke pokojninski blagajni in še štirikratno priznalnarino in vendar, ako ne postane vnovič član skladnice, nima nikake pravice do pokojnine in tudi ne dobi za vplačane prispevke nikake odpravnine. To je gotovo nesocialno, da neka ustanova pobira 14 let od delavca vplačilo za zavarovanje, končno pa rudar kljub temu nima, oziroma izgubi vse pravice do pokojninskega zavarovanja.

Po § 82. ne more nezgodnik, če tudi s 60 ali več odstotno delanezmožnostjo prijemati nikake nezgodne rente, ako je še nadalje zaposlen z istim zaslužkom kot pred nezgodo. Kako je to v praksi: Po delovni pogodbi ima rudar v primeru nezgode v II. kat. plačo 41.75 din kot osnovno dnevnico. Ako se mu pri tej plači pripeti nezgoda in njegova delanezmožnost znaša 70%, za kar prejema rento 560 din, bi te rente ne smel prejemati, ako vrši še kako delo pri rudniku. Njegovo delo je gotovo bolj naporno nego pred nezgodo in je s človeškega stališča gotovo krivično, da za polomljene ude v podjetju ne prejema nobene odškodnine.

Z določilom § 106. je član upokojen, oziroma sme biti z dvetretjinsko delanesposobnostjo, to se pravi s 66.6%, ne oziraje se na pridobljeno člansko dobo in starost zavarovanca. Po § 107., 4. ostavka, pa je določeno, da se smejo preddelavci, kopači in strelni mojstri upokojiti s 30 letno delovno dobo in 55-letno starostjo. V praksi se pa jemlje za članstvo le § 106., ne oziraje se na kvalifikacijo člana. Dvetretjinska delanezmožnost je za člane, zlasti rudarje pri 60. letih starosti zelo redek slučaj, pa je upokojitev vedno višja pri tej starosti. Vsekakor bi bilo s človeškega stališča potrebno, da obvelja za vso članstvo 30 in 55 let, kar pa si v tem pravilniku določila in praksa upokojitve nasprotujeta.

Zelo krivičen je tudi § 122., ki jemlje pridobljene pravice, ki pravi: Članu in njegovemu rodbinskemu članu, ki se mu je odredila nezgodna renta zaradi nezgode pri delu in ki je obenem pridobil pravico do pokojnine, **se zniža pokojnina za dve tretjini nezgodnine.** Če sta ti dve tretjini enaki pokojnini ali večji od nje, se mu ne izplačuje pokojnina, ampak samo nezgodna renta.

Da se uravnovesi bilančno stanje pasivnih brat. skladnic, se je ustanovil poseben fond. Ta fond je že prvo leto dosegel z vplačili znesek dvajset milijonov dinarjev. Pasivna je bila pa le ljubljanska bratovska skladnica in slabo je stala tudi splitska. Fond za potrebno kritje pokojninskega zavarovanja ljubljanske bratovske skladnice bo v nekaj letih zadoščal, da se pravilnik, ki sedaj velja, lahko izboljša. Država k plačilu prispevkov za ta fond prispeva samo toliko, kolikor je podjetnik drž. rudnikov z eno polovico prispevka, kot nosilec zavarovanja. V osrednji sanacijski fond prispevajo državni rudniki zelo malo, ker imajo droben premog. Za odmero prispevka pa se meri premog po velikosti kosa, in podjetniki iz Slovenij plačajo zaradi tega največ, za njimi Hrvaška in zadnji kot najmanj srbski rudniki.

Rudarski delavci, člani brat. skladnic, apelirajo na gospode poslance in ministre, zlasti Slovence, da se sedaj veljavni pravilnik bratovskih skladnic izboljša in popravi. Pred zadnjimi državnozborskimi volitvami se je rudarjem to slovesno obljubljalo. Ali smejo rudarji upati, da se na dane obljube in zagotovila ne bo pozabilo.

Stanje Krajevne bratovske skladnice v Hrastniku

Povodom letošnje skupščine bratovske skladnice, na kateri so bili odobreni računski zaključki za leto 1938., smo obljubili prinesti nekaj poročil, ko dobimo podatke. Iz poslovnega poročila za leto 1938., ki ga je izdala Glavna bratovska skladnica v Ljubljani posnemamo sledeči pregled o poslovanju in stanju posameznih blagajn tukajšnje skladnice:

Bolniška blagajna: dohodki so znašali 658.280.38 din, izdatki pa 653.669.05 din, tako da je zaključila blagajna s prebitkom 4611.33 din. Čisto premoženje konec leta izkazuje 1,528.337.53 din, ki je v primeri s prejšnjim poslovnim letom le nekoliko porastlo. Na hranilne vloge odpade nekaj čez 1 milijon din in so se napram prejšnjemu letu tudi znižale za okroglo 18.000 din.

K dohodkom bi bilo omeniti, da je bilo zaradi povečanega števila članov na prispevkih več vplačil za 68.000 din, na kaznih pa za 9000 din, vse v okroglih zneskih vzeto.

Najvišja postavka pri izdatkih je zabeležena pri bolniških šihtih, t. j. skoro 153.000 din ali eno četrtino vseh izdatkov, nekoliko nižjo postavko zaznamujejo zdravniški stroški, nadalje zdravila in zdravilni pripomočki, vse čez sto tisoč dinarjev. Lepa vsota denarja se je izdala tudi za oskrbo v bolnišnicah in za prevoz bolnikov, in sicer čez 60.000, za upravo cirka 47.500 din, za zdravljenje in popravilo zobovja je šteti 22.000, ostale postavke izpustimo, ker zaradi pomanjkanja prostora ne moremo vsega našteti in tudi ni potrebno, ker si moremo že iz tega približno ustvariti sliko, kakšno koristno nalogo izvršuje ta oddelek rudarskega zavarovanja.

Pokojninska blagajna je prejela na prispevkih članov in podjetja 969.672 din 86 p. Ta vsota pa ni mogla kriti izplačil za pokojnine, ki so presegale 1,667.539.23 din. Priskočiti je morala na pomoč osrednja blagajna in pokriti primanjkljaj v znesku 700.000 din. Vendar pa moramo ugotoviti, da se isti niža, kajti v letu 1937. je bil še višji in je znašal ca 820.000 din. Nekaj izboljšanja torej ta blagajna vsekakor izkazuje in se moramo s tem rezultatom zadovoljiti, če ravno bi si želeli še boljšega.

Nezgodna blagajna je zaključila s prebitkom 52.000 din ter je z lastnimi sredstvi krila vse obveznosti. V centralni fond je oddala 60.000 din, iz njega pa je prejela čez 7000 din. Čisto premoženje konec leta je znašalo 4.803.45 din.

Brezposelni fond je izkazal tudi prebitek. Dohodki so dosegli z vplačili na prispevkih članov in podjetja 47.646 din. Za podpore brezposelnim rudarjem se je porabilo vsega samo 2.869.50 din, ostanek, izvzemši malenkostno gotovino konec leta, pa je prejela glavna bratovska skladnica, t. j. 45.000 din.

Podporni fond, v katerega se stekajo prispevki po 1 din od vsakega člana na mesec, podpirajo pa se bolni člani, je zaključil s prebitkom in ga rudarji ne morejo pogrešati. V kolikor ta fond sam ne more nuditi toliko, kolikor se potrebuje za podpore, mu daje od časa do časa podporo bolniška blagajna.

Ob priliki priobčimo še nekaj statističnih podatkov, da dobimo celotni pregled o poslovanju naše skladnice v letu 1938.

•

V bolnišnici bratovske skladnice so pričeli s prezidavanjem notranjosti, da namestijo priročno lekarno, čim dospe dovoljenje pristojnih oblasti, kar je že v teku.

Med rudarji se je pojavila želja, da bi prišel v Hrastnik zobni zdravnik, da bi se jim prikrajšala pot v Trbovlje, kamor je zlasti težavno hoditi ob slabem vremenu in pozimi. Odborniki bratovske skladnice so te želje iznesli že na zadnjem občnem zboru pred meseci in upamo, da ne zaman, ker so te želje upravičene in bi bilo vsem zelo ustreženo.

Na zadnji seji odbora bratovske skladnice sta bila na novo upokojena dva rudarja, in to Sovre Franc in Šuštar Franc. Oba sta bila 6 mesecev v bolniškem stanju. Na splošno je opaziti, da gre največ rudarjev v pokoj zaradi bolezni in izčrpanosti, le redki so, ki bi dosegli starost. V primeru s prejšnjimi leti se tudi vidi, da so upokojitve normalne. Vsakdo skuša, da doseže čim več let in s tem najvišjo dosegljivo pokojnino, ki znaša po 55 letih 680 din mesečno za kopaško kategorijo, v nižjih kategorijah primeroma manj.

Navodila za kongres KK

smo vsem poslali potom posebnih okrožnic vsem skupinam. Danes opozarjamo vse naše člane na to, da je zbirališče za JSZ v Slomškovi ulici od Resljeve ceste proti mestni elektrarni, obrnjeni proti Resljevi cesti.

V nedeljo dopoldne bo v naši pisarni organizirana dežurna služba. Vsak, kateri bi želel imeti kake informacije, naj si bo zaradi kongresa ali kaj drugega, naj se oglasi v pisarniških prostorih JSZ.

Za kongres je dovoljena četrtinska vožnja po železnici. Pri odhodni postaji naj vsakdo s kongresno knjižico kupi polovično vozno karto do Ljubljane in železniški obrazec K-14. V Ljubljani na kolodvoru karte ne oddajte, ker bo žigosana s kongresnim žigom veljala za povratek. S četrtinsko voznino bo udeležba na kongresu omogočena tudi članom iz oddaljenejših krajev, zato dokažimo z udeležbo načela naše Jugoslovanske strokovne zveze.

K sprevodu se Jugoslovanski strok. zvezi pridružijo tudi člani Slovenske nameščenske zveze in članice Poselske zveze. Zato velja za člane obeh zvez naše povabilo k udeležbi.

Kolikor mogoče naj se člani, ki pridejo na kongres, udeleže dopoldanske sv. maše na Stadionu, prav tako tudi naši prapori. K dopoldanski sveti maši na Stadionu ni nobenega sprevoda, zato naj gredo kar v skupinah in se kolikor mogoče drže skupaj, da pravočasno pridejo vsi na zbirališče za popoldanski sprevod.

Število kartelov se je povečalo lani v Jugoslaviji na 96, ker je bilo registriranih 10 novih, in sicer po en kartel za obutev, podkve, jedilno olje, vinkov klorid, papirnate preproge, alkaloide opija, nafto, vodik, emajlirane kadi in dva pekovska kartela. Prijavljeni so še nekateri. (Trgovski list od 3. VII. 1939.)

Nekaj dni po zaključenih pogajanjih pri podjetju Titan v Kamniku je bila objavljena bilanca tega podjetja, v kateri je izkazano, da so delničarji dobili 9% dividendo.

Pota in cilji

Maloštevilni pristaši monopoliziranja delavskega strokovnega gibanja so pri nas mnenja, da spada strokovno gibanje v staro šaro, ker je proizvod liberalizma, da je starokovno gibanje doslej samo cepilo delavske vrste in da nikdar ni hotelo služiti vsemu delavskemu stanu. Take trditve samo kažejo popolno nepoznanje razmer.

Slovensko strokovno gibanje je dokazalo pri volitvah obratnih zaupnikov, da še ni za staro šaro, temveč da je polno življenja in volje do ohranitve. Nismo pa opazali vsega tega pri njegovih nasprotnikih, čeprav slednji razpolagajo z vse drugačnimi sredstvi. Ravno tako je res, da strokovno gibanje katere koli smeri nikoli ni trdilo, da hoče zase le skupinico celotnega delavstva, temveč je nasprotno skušalo dobiti v svoje vrste vse slovensko delavstvo. In ravno vsled tega smo se morali krščanski strokovničarji boriti leta in leta za priznanje pravice do obstoja od marksistov. Hočemo podčrtati samo tole:

Gospodarstvo vodijo podjetniki in ne delavci. Na svetu je socialno vprašanje in bo obstojalo, ker je gospodarstvo vodeno s stališča koristi podjetnikov in ne vsega ljudstva. Socialno vprašanje torej niso povzročili delavci. Kdor torej hoče reševati socialno vprašanje, mora to začeti tam, kjer bo imel uspeh, to je pri organizaciji industrije in obrti, ne pa da se vtika v delavske vrste, ki bodo samo pozdravile, če se bo stopilo na prste podjetniški samovolji v korist delavstva. Kdor tako ne dela, dokazuje, da noče reševati delavskih vprašanj, temveč da hoče doseči zase uspeh na drugem in ne na socialnem področju in da se hoče pri tem poslužiti delavstva kot sredstva za dosego svojih namenov.

Krščansko strokovno gibanje nikdar ni šlo to pot. Ono se zaveda, da liberalni gospodarski sistem še vedno obstoja in da je delavec izročen delodajalcu na milost. Stanje, ki pomeni za podjetnika »gospodarsko svobodo«, je za delavstvo dejansko nesvoboda ter hlapčevanje. Da se napravi temu konec, je treba urediti delovni trg. Na eni strani je potrebna organizacija dela, na drugi pa organizacija delavskega stanu. Organizacija dela je več ali manj utopija. Tako more izvesti delavstvo le organizacijo svojega stanu, svojih lastnih vrst. To pa je ravno strokovna organizacija. V vseh časih in v vseh prilikah ima ona nalogo združiti delavstvo, izločiti izkoriščanje delavstva po podjetnikih in voditi s podjetniškim slojem neprestan dvoboj, da izbije za delavstvo čim ugodnejše delovne pogoje in še posebno plačilne pogoje in to na račun podjetnikovega čistega dobička. Taka je bila in bo prava svobodna strokovna organizacija. Družbe ljudi, ki pravi, da noče biti taka strokovna organizacija, delavstvo ne potrebuje. Sama se je izločila s priznanjem, da noče služiti delavstvu kot zaščitna strokovna organizacija.

Krščanski strokovničarji smo mnenja, da je neodvisno strokovničarsko-poklicno gibanje v velikem ali v malem poklicano, da ščiti delavske koristi pred podjetnikom s tem, da z njim sodeluje in izbija iz tega sodelovanja na celi črti koristi za delavstvo. Krščansko strokovno gibanje pa se ne zaveda svoje vloge samo kot zaščitnice delavskih interesov, temveč tudi koristi vse gospodarske panoge in vsega gospodarstva. Zato hoče biti ono tudi poklicno-stanovska ustanova in organ narodnega gospodarstva ravno tako kot organizacija delavskega stanu. Zaveda se namreč, da more uspevati tako vsaka posamezna gospodarska panoga kot tudi celotno gospodarstvo le, če v njem aktivno sodelujeta oba proizvajalna činitelja: lastnik dela in lastnik proizvajalnih sredstev — in sicer enakopravno. Strokovno gibanje je nositelj občestvene stanovske misli.

Motijo se oni, ki menijo, da hoče živeti strokovno gibanje vase zaprto življenje. Ne! Ono hoče biti živ člen narodne skupnosti odkar obstoja. In to tudi je: saj se po svojem bistvu vedno bori za ureditev delovnega trga in se ne brani prevzemati odgovornosti za uspeh gospodarstva pod pogojem seveda, da se mu dopusti sodelovati pri gospodarskih vprašanjih. Krščansko strokovno gibanje je stanovsko. Kot tako se bori, da dobi tudi delavski stan vse tiste pravice, ki jih imajo ostali stanovi, ne pa da je potlačen in brezpraven.

To se nam je zdelo vredno povedati v času, ko nekateri po Slovenskem frazarijo s stanovskim vprašanjem, pa si niti sami ne predstavljajo, kaj vse se za tem vprašanjem skriva in se ne zavedajo, kako zelo so zato otročji. Za nas delavski stan ni fraza, temveč določeno občestvo ljudi, ki mu kapital hoče gospodovati, pa se v njegovem imenu in kot delavska organizacija borimo za njegovo lepšo bodočnost in res enakopravno in ne samo papirnato vključenje v narodno celoto.

Povišanje cen papirja

Že nekaj dni se širijo vesti, da se bodo cene papirju povišale in da je bil dosežen med našim kartelom papirja in kartelom v Nemčiji sporazum. Na podlagi tega sporazuma pa, da bosta oba kartela zvišala cene. Tako piše »Slovenec« od 23. t. m. o tem sledeče:

Cene papirja domače produkcije so bile, kakor je bil o tem že govor, povišane na 10%. Industrija papirja navaja sledeče razloge, ki so domačo industrijo prisilili do povišanja cen:

Kartel papirja je bil preteklo leto prisiljen, da dvakrat zniža ceno zaradi dumpinga, ki ga je lansko leto izvajala nemška industrija papirja na našem trgu. O tem znižanju cen lansko leto časopisi niso poročali. Cena celuloze je lansko leto znašala 14 mark za 100 kilogramov z 12% vode. Danes pa prav taka celuloza velja 18 mark in je torej za več kot 22% dražja kot pa je bila lansko leto.

V teku letošnjega leta pa je naši industriji papirja uspelo, da doseže sporazum z nemško industrijo papirja glede skupne prodaje, oziroma glede cen, kontingentov in drugih pogojev. Nemčija je takoj dvignila cene papirja in je danes nemški papir na našem trgu mnogo dražji, kot pa je bil pred obstojem skupnega kartela. Razen tega se je pokazala potreba diferenciranja cen med lažjim in težjim papirjem, ker se namreč papir prodaja po teži, a ne po površini. Predelava papirja oziroma, njegovi produkcijski stroški bazirajo na teži. Cena lažjega papirja je nekoliko višja kot pa cena težjega. Ker pa se papir uporablja ne po teži, ampak po površini, dejansko kupec lažjega papirja ne plača papirja nič dražje kakor pa kupec težjega papirja.

»Nova Riječ« iz Zagreba od 20. t. m. pa je o tem pisala tole: Te dni je bil podpisan med nemško in jugoslovansko papirno industrijo oz. njenim kartelom dogovor o prodajanju papirja na jugoslovanskem tržišču. Tako je bil ustanovljen kontingent za uvoz papirja iz Nemčije, bivše Avstrije in Češkomoravskega protektorata, kateri bo znašal 400 vagonov letno. Kartelni dogovor določa tudi enotne cene papirju. Takoj po sklenitvi tega dogovora je jugoslovanski kartel zvišal ceno papirju (kar tudi poroča »Slovenec« od 23. t. m. pripomba ured.). Ta svoj ukrep upravičuje jugoslovanski kartel s tem, da so se zvišale cene surovinam, kar pa ne odgovarja stvarnosti, pač pa je vzrok v tem, da se je dosegel med producenti tako Jugoslavije, kakor Nemčije, oz. kartelom, kateri jih zastopa popoln sporazum.

Tako bo jugoslovanski kartel prišel brez težav zopet do lepih dobičkov. Sedaj seveda ne bo več borbe proti nemškemu kartelu, kakor se je ta vodila že več let in pri kateri so gospodarske kroge podpirali celo delavci. Pri vsem tem se vidi, da tu ne gre za nobeno narodno gospodarsko vprašanje, pač pa samo za profit.

Tabor v Št. Janžu pri Dravogradu

V proslavo 45 letnega delovanja slovenskega katoliškega delavstva in v proslavo 30 letnega obstoja JSZ se bo vršil 6. avgusta v Št. Janžu pri Dravogradu delavski tabor.

Spored tabora je: Ob 8 zbirališče pri kolodvoru. Ob 9 sprevod v farno cerkev, kjer bo sv. maša. Po sv. maši bo pri kapeli nasproti Gnamuševe gostilne delavsko zborovanje, na katerem bodo govorili: Jurač Jožko, Reberšek Karel in Pestotnik Janez.

Po taboru bo delavska zabava v prostorih gostilne Pridgar v Št. Janžu. Pri proslavi sodeluje slovenjegraška godba.

Da bo tabor resnična manifestacija JSZ, vabimo vse članstvo skupin JSZ iz spodnjega dela Štajerske, da se tabora udeleži v čim večjem številu. Tudi člane in prijatelje s Kranjskega vabimo, naj pridejo med tovariše na Koroško, da si tako ta dan v medsebojni skupnosti izmenjamo svoje misli in težave. Vsi, ki se boste tabora udeležili, boste pripomogli, da bo tabor v resnici pokazal, da krščansko socialistična ideja kljub vsem napadom raste in se širi. Tabor mora izzveneti v mogočni manifestaciji delavske misli.

Vsem skupinam koroškega okrožja sporočamo, da bomo ta teden poslali lepake, ki naj jih nalepijo. Tudi naj člani skupin med vsemi delavci razvijejo podrobno agitacijo, da bo tabor dobro obiskan. Dolžnost vsakega posameznega člana je, da v tem pogledu izvrši svojo dolžnost.

Ekspozitura JSZ Maribor.

Iz delavskih gibanj

V rudniku Trebča so rudarji stopili v stavko. Vzrok je v tem, ker vladajo v podjetju silno neznosne in nesocialne razmere. Delavci zahtevajo zboljšanje delovnih pogojev in plač. Med drugimi delavskimi zahtevami je tudi ta, da se delavcev ne sme odpuščati, ako so oboleli. V zadnjem času je namreč uprava take delavce kar enostavno odpuščala.

V Belgradu so stavkali delavci na opekarnah. Stavka je bila te dni zaključena in so delavci dosegli 30—30% zvišanje urnih plač. Poleg tega so se zvišale tudi cene za opeko, in sicer za stara naročila za 10%, to je od 320 na 350 din pri tisoč komadih, za nova naročila pa za 19%, in sicer od 320 na 380 din.

V zlati sredi

Naši Jugorasovci so v zlati sredi, piše zadnji »Slovenski delavec«. Na vprašanje ali smo fašisti ali nismo, ki ga proži »Slovenski delavec«, odgovarja on sam in pravi: »Smo in nismo«. To se pravi, da ta odgovor na tako važno stavljeno vprašanje ni noben odgovor . V današnjem času bi pa že vsaka delavska organizacija na tako vprašanje morala odgovoriti jasno in točno. Krepak in odločen odgovor na tako važno vprašanje, pa naj si bo tak ali drugačen, bi pomenil za organizacijo potrebno jasnost in točno opredelitev, da potem delavci, ki se v njej organizirajo vedo, kje so in kake cilje zasleduje njihova organizacija.

Jugoslovanska strokovna zveza pa točno ve kaj je in kak odgovor bi dala na podobno vprašanje. Vedo pa to tudi dobro vsi njeni člani in tudi vedo zakaj so v JSZ organizirani.

Morda pa bodo ti gospodje čez dokaj časa lahko še na vprašanje ali so katoličani ali ne, odgovorili: smo in nismo. Nato moramo biti pripravljeni. Iz ene nejasnosti v drugo je korak kaj lahko napraviti. Zato pa mirno počakajmo in marsikaj bomo še lahko doživeli.

»Boga ne marajo« je naslov notice, ki jo beremo v zadnjem »Slovenskem delavcu« pod zelo zanimivo rubriko »Beležke«. Kdo ne mara Boga? Kdo drugi kot pa člani JSZ, hoče v tej beležki povedati »Slovenski delavec«. Takole pravi: »V ‚Indoplati' sta menda samo dve organizaciji, in sicer JSZ in ZZD. Naša skupina ZZD je pred tovarno nabila razglas, ki konča s pozdravom: Bog živi! Našla se je roka, ki je na oglasu prečrtala besedo: ‚Bog'.« — Kdo je to besedo črtal, »Slovenski delavec« ne pove, pač pa je prinesel notico tako sestavljeno, da bo lahko vsakdo sklepal, da je bila roka od člana JSZ. — K temu namernemu pisanju bi mi ne dali nobenega komentarja, če bi nam ne vsiljevala sumnje, da je morda tista neznana oseba prečrtala besedo Bog

Ker pa nočemo biti tako hudomušni, prosimo le ZZD, oziroma Jugoras v jarški okolici, naj v interesu časti JSZ poišče krivca in javno priobči njegovo ime. Opravljanje, obrekovanje in podtikanje se tako dobrim katoličanom kot so slovenski jugorasovci ne spodobi.

Zastopstvo »Jugorasa« v Hamburgu. V Hamburgu se vrši te dni kongres kulturne organizacije nemškega delavstva »Kraft durch Freude«. Tega kongresa se udeležuje tudi zastopstvo Jugorasa, med njimi tudi g. Preželj iz Ljubljane. Dr. Leyu je to odposlanstvo izročilo lepo darilo.

Kočevskim rudarjem je dala Delavska zbornica ob njihovi težki krizi 2000 din podpore.

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

DELAVCI! Najcenejše in najhitrejše prometno sredstvo je dobro kolo znamk »Dürkopp«, »Triumph«, »Austrodaimler«, »Vesta« in »Miffa«, ki jih dobite tudi na obroke samo pri Cirilu Kmetiču v Dobu 110 pri Domžalah.

ZAMENJAM novo moško kolo za istovredno žensko kolo. Naslov: Čuk Danilo, JSZ, Ljubljana, Miklošičeva cesta 22-I, Delavska zbornica.

Delavska **PRAVICA**

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon štev. 4948. Številka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejuje in odgovarja Rozman Jožko v Ljubljani. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Zamer, Ljubljana. Tiska Zadružna tiskarna r. z. z o. z. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejec)

OBRTNIŠKA TOMBOLA V KRANJU

SE VRŠI 6. AVGUSTA NA GLAVNEM TRGU OB 3. POP.

	17		39		56		72		91
7		24		42		63		87	
	19		37		58		75		98

To bo največja tombola v državi. Glavnih dobitkov tombol bo 40, kateri so sami prvovrstni izdelki naših obrtnikov. Preko 550 pa je še lepih praktičnih dobitkov, visoke vrednosti. Čitajte lepake in časopisna poročila in oglejte si razstavo izdelkov v gimnazijski telovadnici v Kranju. Vstop prost!

DRUŠTVO SLOVENSKIH OBRTNIKOV V KRANJU